

3. OLDAL
A HITELHEZ
JUTÁS VÁLTOZÓ
 FELTÉTELEI

4. OLDAL
MEGFONTOLT,
KÖVETKEZETES
FEJLESZTÉS

8. OLDAL
AZ ÉLELMISZER-
TERMELÉSI LÁNC
EGÉSZÉNEK
KISZOLGÁLÁSA

Interjú

MEGALAPOZOTT FEJLŐDÉS ÉS FINANSZÍROZÁS

Az agrárszektor milyen problémákkal került szembe az elmúlt időszakban? A benne rejlő lehetőségeket kihasználva miként erősíthető versenyképessége? Melyek az agrárfinanszírozás főbb jellemzői? Milyen eszközök jöhetnek szóba a szektor előrelépésének segítésére, a gazdálkodói stabilitás erősítésére? Ezekről a témákról beszélgettünk *Feldman Zsolttal*, az *Agrárminisztérium mezőgazdaságért és vidékfejlesztésért felelős államtitkárával*.

Az elmúlt évek hazai és nemzetközi folyamatait is figyelembe véve, a magyar élelmiszer-gazdaságnak milyen kihívásokkal kellett szembenéznie, és milyen fejlődési lehetőségekkel rendelkezik az előttünk álló időszakban?

A korábbiakhoz képest most jóval több egyidejűen kezelendő problémával kell szembenézni a mezőgazdaságban. Így az orosz-ukrán háború és a kapcsolódó szankciós rendszer következményeivel, az energiakrízissel, a mezőgazdasági termelés inputárainak emelkedésével, továbbá a tavalyi aszály és a klimatikus változások hatásaival, a piacok és az együttműködési rendszerek kiszámíthatatlanná válásával, és bizony ide kapcsolódik az ukrán agrártermékek soha nem látott mértékben történő európai piacra kerülése is. De sajnos még az állatbetegségek, mint a madárinfluenza és a sertéspestis hatása is itt van velünk. A hitelfinanszírozás jelentősen drágult, a most indult uniós támogatási rendszer is számos új elemet tartalmaz, amelyhez szakmailag és pénzügyileg is alkalmazkodniuk kell a gazdálkodóknak.

Ám, ebben a helyzetben is komoly fejlődési lehetőségekkel rendelkezik az agrárszektor. Az Európai Unióban 2010 óta a hazai mezőgazdaság érte el az ötödik legnagyobb hatékonyságnövekedést, ám e téren további teendők vannak. A gazdaságok többsége pénzügyileg megerősödött, tartalékokkal is rendelkezik. Az előrelépést segíti, hogy a mezőgazdaság és az élelmiszer-feldolgozás részére 2021 után 1300 milliárd forint fejlesztési támogatást ítélt meg. Az agrárexport a magyar kivitel egyik alappillére, exporttöbblete meghatározó szerepet játszik a külkereskedelmi egyenleg alakulásában. A megbolydult piaci és pénzügyi viszonyok között is adott a lehetőség, hogy a szektor mihamarabb konszolidálódjon. A nemzetközi piacokon is (például a vetőmag, a baromfihús, a feldolgozott zöldség és gyümölcs, a takarmányok stb. esetében) mutatkozó lehetőségek kihasználásához viszont erősíteni kell a versenyképessé-

FELDMAN ZSOLT

A TERMELÉSI KÖLTSÉGEK ÉS A BERUHÁZÁSI RÁFORDÍTÁSOK NAGYMÉRTÉKBEN MEGEMELKEDTEK, A HITELKAMATOK PEDIG MEGUGROTTAK.

séget, növelni kell a hozzáadott értéket. Alapvető a rugalmas igazodás a folyamatosan változó piaci körülményekhez, a költség-hatékonyság javítása, a fenntartható gazdálkodás megalapozása.

Az agrárszektor versenyképességének, hatékonyságának, piacra lépésének, hozzáadott érték előállító képességének javítása mely területeken a legégetőbb?

Az agrárium hatékony és versenyképes fejlődéséhez, a hozamok és a jövedelmezőség növeléséhez több változásra is szükség van. Alkalmazkodni kell a klimatikus viszonyok változásához, alapvető a termőtalaj minőségének megőrzése, a talajművelés és a vízháztartás javítása, a vízgazdálkodás és az öntözés fejlesztése, a precíziós gazdálkodás kiterjesztése. A folyamatban levő beruházások, a megítélt támogatással rendelkező fejlesztések, továbbá a 2023 után várható újabb támogatott vidékfejlesztési projektek révén az előttünk álló években számottevő technológia-fejlesztésre és teljesítménynövekedésre lehet számítani az agrárszektorban. Ez természetesen a versenyképességet is növeli. Ez utóbbi szempontjából kiemelt feladat a digitalizáció erősítése. Épp az elmúlt egy-két év kedvezőtlen tapasztalatai világítottak rá a horizontális és vertikális együttműködés döntő szerepére a termékláncokban. Ez utóbbi a piaca lépés, a finanszírozás, a banki hitelezés, és a talpon maradás alapfeltétele. Az élelmiszer-feldolgozás fejlesztése kiemelt prioritás, annak megerősödése stabilizáló és megújító hatással van a vertikum egészére.

Az agrárszektor zöld átállása milyen feladatokkal jár?

Az Európai Unióban erős törekvés a mezőgazdaság zöld átállásának megvalósítása. A mezőgazdaság sok - és nemcsak hazai - szereplője érzi úgy, hogy e téren más ágazatokhoz képest rájuk nagyobb nyomás nehezedik. Olyan megoldást kell találni, amely révén a gazdálkodók számára nemcsak többször kötelezettségként jelentkezik a zöldítés, hanem a gazdálkodás ésszerű és vonzó átfarmálását is jelenti. Ez nem könnyű, mert egyszerre kell megoldani a piaci áringadozásokhoz, a klimatikus és az együttműködési rendszerek változásaihoz való alkalmazkodást, a termelésbiztonság fenntartását, illetve a zöldítés feladatait. A kisebb, alacsonyabb tőkeerejű gazdaságoknak fajlagosan sokkal nagyobb adminisztrációs és pénzügyi terhet jelent a zöld követelményeknek való megfelelés, még akkor is, ha támogatást is kapnak hozzá. Természetesen a nagyobb gazdaságok esetében is összetett, több éven keresztül jelentkező gazdálkodási és adminisztrációs feladat-együttessel kell megbirkózni. Miközben dokumentálni kell például a növényvédőszer-felhasználást és a termelés műveleti lépéseinek jó részét, lépéseket kell tenni a klimatikusan ellenállóbb fajták, művelési módok és nedvességmegtartó technológiák elterjesztésével kapcsolatban. Több évig tart, amíg egy gazdaság kitapasztalja az új termelési gyakorlatok hatásosságát, termelésbiztonsági eredményeit. A gazdálkodóknak nagyon sok új ismeretre lesz szükségük, e téren különösen erősen kell majd támaszkodniuk a különféle szakmai szervezetekre.

Hogyan befolyásolja mindez a kis és nagy gazdaságok finanszírozását?

A támogatási oldalról évről évre komoly forrás jut az agráriumba. Ám az elmúlt két évben a termelési költségek és a beruházási ráfordítások nagymértékben megemelkedtek, a hitelkamatok pedig megugrottak. Ezek a folyamatok a kis és a nagy gazdaságokat egyaránt érintik. A hosszú termelési és finanszírozási ciklusú agrárágazatban részben az aszály, de az áremelkedések és a piaci zavarok miatt is megnőtt a vállalkozások forgóeszköz finanszírozási igénye. Egyúttal a támogatási rendszer átalakulása miatt újfajta követelményeknek is meg kell felelni, amelyek esetenként ugyancsak többletforrást igényelnek. A rövid távú finanszírozási

szükséglet megemelkedésének súlyát jelzi, hogy a folyószámlahitel volumene nagyot nőtt a mögöttünk álló másfél évben. Sokak számára alapvető kérdéssé vált, hogy miközben a termelés pénzügyi háttérét biztosítani kell, egyidejűleg lehetséges-e a szükséges beruházások megvalósításának finanszírozása is. Így például az önerő, a bankhitel, az elérhető támogatási forrás összehangolása. Ez pedig nemcsak a napi működés, hanem a jövőbeni fejlődés szempontjából is kardinális kérdés.

Milyen támogatási és kormányzati eszközök állnak rendelkezésre a fenti feladatok megoldására?

Az agrárágazat finanszírozásában meghatározó segítséget jelent, hogy a kormányzat hatékonyan működteti a támogatási rendszert, valamint az uniós és a nemzeti források jó ütemben és hatásosan kerülnek felhasználásra. A közvetlen támogatások rendszere jelenti az egyik fontos pillért. Arra törekszünk, a rendszer bonyolultabbá válásának dacára, hogy a források minél hamarabb célba érjenek, így idén is elérhető lesz az előlegfolyósítás lehetősége a vállalkozások számára. A másik pillér a vidékfejlesztési támogatások rendszere, az abban rejlő lehetőségek kihasználása. Ez utóbbinál a 2021-ben meghirdetett kiírások nyomvonalán haladva, 2023 őszén állunk elő a következő időszak pályázati menetrendjével. Olyan ütemezést kívánunk kidolgozni, amely figyelemmel van a gazdálkodók aktuális pénzügyi helyzetére, az inflációs és kamatkörnyezetre, valamint az agrárvállalkozások számára kiszámítható és reális projekt kidolgozási és megvalósítási keretet biztosít. A kiírások célzottabbak lesznek - a termékfeldolgozást, a vízgazdálkodást, az automatizálást, a termelésbiztonságot, a technológiai korszerűsítést, az energiaracionalizálást és a hatékonyságjavítást előtérbe helyezve -, egyúttal a szereplők tartós együttműködését támogatják, továbbá a kisebb és a nagyobb vállalkozások számára más-más fejlesztési megoldásokat kínálnak fel. Bizonyos hitelekhez kamat- és kezességi díjtámogatást nyújtunk. Ezen a téren kimagasló az Agrár Széchenyi Kártya különféle rövid távú és beruházási funkciójú konstrukcióinak szerepe. A Magyar Fejlesztési Banknál pedig újraindításra került a kedvezményes Agrár Forgóeszköz Hitelprogram.

A finanszírozásban részt vevő hitelintézetek és az AVHGA, együttműködve a vállalkozói szektorral, hogyan járulnak hozzá az ágazat szükségszerű fejlődéséhez?

Az agrárágazat kiszámítható finanszírozási rendszerének megerősítése kiemelt feladat. A közelmúltban a bankok szívesen vettek részt a szektor hitelezésében. Az agrárium nem egységes terület, sokszor sajátos finanszírozási megoldásokra van szükség. A hitelintézetek is eltérő, egyedi kockázatkezelési gyakorlatot alakítottak ki. A korábban említett gazdasági folyamatok miatt az elmúlt egy évben a bankok óvatosabbak lettek, szigorúbb feltételekkel, hosszasan mérlegelik a kölcsönnyújtást, a hitelkamatok pedig mindeközben emelkedtek. A vállalkozók sem akarnak drága hitelt felvenni, ezért értékelődött fel a kedvezményes konstrukciók szerepe. A változó finanszírozási kérdések megoldása és a meglévő ügyfélkör megtartása a bankok és a vállalkozások egymásra figyelő magatartását, szoros együttműködését kívánja meg. Ehhez szervesen kapcsolódik a kezességvállalás, amely a megfelelő banki biztosítékokkal részben vagy egyáltalán nem rendelkező, de életképes vállalkozások hitelhez jutását segíti. Ezt a szerepet az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány eredményesen tölti be. Az alapítvány szerves részévé vált az agrárfinanszírozásnak, szoros szakmai kapcsolatban áll a bankokkal és az agrárkormányzattal. Proaktívan vesz részt a finanszírozási megoldások kidolgozásában és működtetésében. A teljes agrárhitel-állomány nagy részéhez kapcsolódik kedvezményes kezességvállalás. Most, a viszonylag bizonytalanabb és kedvezőtlenebb időszakban, még aktívabban segítheti a banki finanszírozást, az agrárágazat stabilizálását.

Finanszírozás

A HITELHEZ JUTÁS VÁLTOZÓ FELTÉTELEI

Az elmúlt évtizedben a bankok egyre nyitottabbak lettek az agrár-vállalkozások finanszírozására. Több hitelintézet kiemelten kezelte az élelmiszer-gazdasági vállalkozások hitelezésének fejlesztését. Miközben ez a jelenség továbbra is érzékelhető, a járvány, az orosz-ukrán háború következményei, az azokból is fakadó piaci és gazdálkodási problémák hatására az utóbbi hónapokban a bankok részéről növekvő óvatosság figyelhető meg. Szigorúbb feltételek mellett mérlegelik, hogyan fog egy adott beruházás vagy a forgóeszköz-finanszírozás rentábilisan alakulni. A hitelhez jutás azért is megnehezült, mert a gazdálkodók a jócskán megemelkedett kamatok mellett alaposabban megfontolják a kölcsönfelvételt. Az infláció és a tavalyi aszály következményei miatt viszont nőtt a forgóeszköz-finanszírozási igény az ágazatban. Számos korábbi és újonnan induló beruházás megvalósítása is folyamatban van, de azok finanszírozási igénye sokszor magasabb, a fejlesztési célok elérése bizonytalanabb lett. A beruházók nagyobb kockázattal szembesülnek, bizonyos fejlesztések el is maradnak.

Különféle, olyan államilag támogatott finanszírozási konstrukciók érhetőek el a vállalkozások számára, így például az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel MAX+, vagy az Agrár Széchenyi Kártya, amelyek lehetővé teszik a gazdák kedvező kamatú és kezességi díjú folyófinanszírozási, vagy beruházási hitelfelvételét. A támogatott konstrukciókra óriási a kereslet. Egyúttal az is megfigyelhető, hogy a nagyobb vállalkozásoknál szélesebb teret nyert a devizahitelezés, különösen az exportáló cégek körében. A megfontoltabb finanszírozási politikát folytató banki, és az óvatosabb hitelfelvevői maga-

tartású vállalkozói környezetben felértékelődik az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány kockázatvállalási képessége az agrárszektor finanszírozásának segítésében. A bankok, a pénzügyi vállalkozások, a faktoring és a lízing szervezetek kisebb ügyfeleik, de a nagyobb agrárvállalkozások is igénybe veszik az alapítványi kezességet. Jelenleg közel 24 ezer ügylet keretében kb. 20 ezer ügyfél finanszírozásához kötődik kezesség, amely a forgóeszközhitel, az áthidaló, illetve a likviditást biztosító hitelek mellett beruházási hitelekhez is kapcsolódik. A mezőgazdaság teljes hitelállományának mintegy 40 százaléka biztosított alapítványi kezességgel.

Támogatás

UNIÓS KOMPENZÁCIÓS TÁMOGATÁS

Az orosz-ukrán háború következtében az Ukrajnából származó gabona szállítása a közelmúltban jelentős mértékben az Európai Unió (EU) szomszédos tagállamain keresztül szárazföldi útvonalakra terelődött. Az EU szolidaritási sávok működtetésével igyekezett hozzájárulni ahhoz, hogy az ukrán áru a rászoruló EU-s és harmadik országok piacaira juthasson el. Azonban ezen útvonalak nem megfelelő működése miatt az ukrán gabona - különösen a kukorica - az Ukrajnával szomszédos tagállamok piacain ragadt be ahelyett, hogy továbbszállításra került volna. A nagy mennyiségben beáramló ukrán áru az érintett tagállamokban komoly veszteséget okozott a gazdálkodóknak az értékesítési nehézségek, a piaci árakra gyakorolt nyomás és a többlet-tárolási költségek miatt. Az érintett tagállamok - Bulgária, Lengyelország, Magyarország, Románia és Szlovákia - közös fellépése nyomán az Európai Bizottság részbeni, 100 millió eurós kompenzációt folyósít, amely a szóban forgó tagállamok között, azok mezőgazdasági termőterületeinek arányában lett felosztva. Így Magyarország 15,9 millió euró összegnek megfelelő kompenzációs támogatáshoz jut hozzá.

Az agrártárca a rendelkezésre álló forrással egyszerre kíván segítséget nyújtani a hosszú ideig eladatlan tavalyi kukorica készletek tárolása miatti magasabb költségekkel terhelt, valamint a még tárolókban lévő termények értékesítését 2023 szeptemberéig megvalósító kisebb gazdálkodóknak. A kompenzációra azok a gazdálkodók jogosultak, amelyek 2022-ben az egységes területalapú támogatási kérelmük alapján legfeljebb 500 hektár jóváhagyott mezőgazdasági területtel rendelkeztek, és ezen belül legfeljebb 100 hektár kukorica termőterület után részesültek támogatásban. Azért a kukorica után lehet kompenzációt igényelni, mert ez a termény a leghangúlyosabban érintett az ukrán import által. A megcélzott gazdálkodóknak várhatóan igazolniuk kell, hogy a 2023. május 15. és 2023. szeptember 15. között legalább 10 tonna kukoricát értékesítettek. A támogatási kérelmet előreláthatólag 2023. október 1. és 15. között lehet majd benyújtani a Magyar Államkincstárhoz. A kompenzáció kifizetésére 2023. december 31-ig kerül sor.

Interjú

MEGFONTOLT, KÖVETKEZETES FEJLESZTÉS

Szakmai körökben ismert és elismert agrárvállalkozás a szentesi *Terra-Coop Kft.* Tevékenységét elemezve a céltudatosság mellett felsejlik egy olyan világlátás, amely nem engedve a múltó divatoknak, biztos pályán tartja a gazdaságot.

Szarvas Pál tulajdonos ügyvezetőt kértük arra, hogy mutassa be a vállalkozás történetét, a jelenlegi tevékenységét és terveit.

Nem szokványos módon indult a vállalkozásom. A rendszerváltást követően a termelőszövetkezetből kivált, önálló sodott egységek új tulajdonosai nem érezték, hogy mennyire fontos a közös tulajdonban maradt szarvasmarha állomány részére megtermelni a takarmányt. Ezért én, mint a szövetkezet egyik vezetője, arra biztattam a magánvállalkozókat, hogy kössenek szerződést, és termeljenek takarmányt a gazdaságnak. Jelentkezett egy nagyobb földterülethez jutott dunántúli magánszemély azzal, hogy bére adná a földjét, de nem a szövetkezetnek, hanem egyedül nekem. Ekkor határoztam el, hogy a felajánlott területen megtermelem a hiányzó takarmányt. Ezzel indult a magánvállalkozásom. Később egy mozdonyvezető, aki két használt traktorral rendelkezett, ajánlkozott társnak, így alakult meg két taggal a Terra-Coop Kft. 1994-ben. Hitelre is szükségünk volt, de kezdetben nagyon nehezen adtak a bankok, hiszen nem volt elegendő fedezetünk. Ekkor fordultunk az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítványhoz, s

igénybe vettük a szolgáltatásaikat. Először használt gépeket vásároltunk. A reorganizációs hitel révén később egyre könnyebben jutottunk nagyobb hitelhez. Amikor az első új kombájnt megvásároltuk, megváltunk a korábbi, rugalmatlannak bizonyuló banktól, megismerve ezáltal a Raiffeisen Bank helyi fiókjának tevékenységét, és sikerült egy tartós bizalmi kapcsolatot kiépíteni a pénzintézzel. Cégünk már 2000 hektáros nagygazdasággá növekedett, miközben társ cégek is kerültek a tulajdonomba. Végül kivásároltam a tulajdonostársam üzletrészét, így alakult ki a mai méret, immár 3000 hektárt meghaladó területen gazdálkodunk, amelynek a 35-40 százaléka saját tulajdonban van, a többi bérelt terület. Nagy érték és lehetőség, hogy ebből ezer hektár öntözhető.

Milyen a vetésszerkezet? – kérdeztük az ügyvezetőt.

A növénytermesztés szerkezete kissé eltér a szokványostól, mert az Alföldön általánosan termesztett növényeken túl az öntözési lehetőségeket kihasználva termelünk egynyári zöldségnövényeket. Új növényként jelent meg a csemegekukorica, a zöldborsó, a kifejtő bab, továbbá jelentős területen termelünk cukorrépat. Mindezek mellett megjelennek időnként olyan különlegességek, mint az étkezési mák, vagy éppen a petrezselyem. A méreteket tekintve legnagyobb területen, 1000-1200 hektáron őszi kalászosokat, 400 hektáron cukorrépat, valamint több mint 300 hektáron csemegekukoricát termelünk. Újdonság a gluténmentes kukorica, amely bár kevesebb termést ad, magasabb az eladási ára.

Külön kell szólni a cukorrépatermelésről, hiszen ma már kuriózumnak számít ez az ágazat. A cukorrépatermelés történetéhez tartozik, hogy annak idején az akkor még működő szolnoki cukorgyár támogatásával jelentős pénzeket fektettünk cukorrépa betakarító gépek vásárlásába. Volt, amikor három nagy teljesítményű betakarító gép, két korszerű, csúcsteljesítményű tisztító és rakodó gép, valamint vetőgépek és permetező gépek is a tulajdonunkban voltak. Fontosnak tartottuk, hogy a dolgozóink speciális tudását fejlesszük, így Németországban tanulmányúton vettek részt, és megismerték az új technikákat, technológiákat. Később bérmunkákat is vállaltunk más nagyüzemeknek, és szakmailag a csúcsra jutottunk. Amikor jött a cukorreform, Magyarországon bezárták a gyárat és leépült a cukorrépa termesztés. A kaposvári gyár is a bezárás küszöbén állt, de még működött, mert néhány gazdaság termelt valamennyi répat a környékén. A cukorgyár felajánlotta, hogy átveszi tőlünk a répat, ha továbbra is szállítunk. Azóta is termeljük, nem a hagyományok okán, hanem a korábbi nagy beruházások, a dolgozók hozzáértése és a gépek iránti ragaszkodásuk miatt. Később változtak a feltételek, különösen a cukorhiány alatt javult az ágazat jövedelmezősége.

A saját területeink művelése mellett más cégeknél szolgáltatást is ellátunk: vetünk, kultivátorozunk, betakarítjuk és szállítjuk a termést. Külön megemlítem, hogy még a dél-dunántúli gazdáknak, illetve esetenként a határon túl is végzünk gépi bérmunkát. Ez más növénytermelési ágakra is vonatkozik: részleges és teljes körű

SZARVAS PÁL

”
IMMÁR 3000 HEKTÁRT MEGHALADÓ TERÜLETEN GAZDÁLKODUNK, AMELYNEK A 35-40 SZÁZALÉKA SAJÁT TULAJDONBAN VAN, A TÖBBI BÉRELT TERÜLET.

A CUKORRÉPATERMELÉS TÖRTÉNETÉHEZ TARTOZIK, HOGY ANNAK IDEJÉN AZ AKKOR MÉG MŰKÖDŐ SZOLNOKI CUKORGYÁR TÁMOGATÁSÁVAL JELENTŐS PÉNZEKET FEKTETTÜNK CUKORRÉPA BETAKARÍTÓ GÉPEK VÁSÁRLÁSÁBA.

szolgáltatásokat kínálunk. Kiemelném, hogy a konzervgyári zöldséget termelő üzemek részére - speciális betakarító gépparkunk révén - már sok éve végzünk bér munkát. A két zöldborsó betakarító kombájnunkkal és a csemegekukorica betakarító gépekkel évi 30 ezer tonna termést takarítunk be. A szolgáltatásokról évente 400-600 millió forintos bevételt érünk el.

A precíziós termelésről mint lehetőségéről a következőket mondta Szarvas Pál

Tapasztalatszerzés céljából a precíziós termelés körében végeztünk kísérleteket változó tőszámú vetéssel. Nem mutatkozott szignifikáns különbség a precíziós javára. A tapasztalatok arról győzték meg bennünket, hogy csak akkor lesz sikeres, ha komplex módon, teljeskörűen alakítjuk ki a rendszert. Összességében: csak a rendszerszemlélet alapján összehangolt alkalmazással lehet mód a termelés maximalizálására. Ez nem egy új felfedezés, gondoljunk csak arra, hogy egyetemistaként a rendszerszemléletet sulykolták belénk. Nem véletlenül. Jelenleg négy, a precíziós termeléssel kapcsolatos elfogadott pályázatunk van. Ha a szükséges gépek és eszközök a tulajdonunkba kerülnek, és az egész komplett rendszerrel áll össze, akkor - azt hiszem - nagyon léphetünk előre.

A másik nagy lehetőség az öntözésben rejlik. Ennek fejlesztése mindig prioritás volt, és az is marad - így választa a terveket az ügyvezető

A Közép-Tiszavidék, ahol a területeink vannak, az ország egyik leginkább aszályos területe. Nem véletlen, hogy korábban is sokat költöttünk öntözési beruházásokra, aminek eredményeként ma már több mint ezer hektáron öntözhetünk. Egyaránt jelen vannak a hetvenes, nyolcvanas években telepített ún. lineár típusú, valamint a kilencvenes évek körforgós berendezései. Ezenfelül az utóbbi években is telepítettünk modern center-pivot öntözőrendszereket, amelyek nagy előnye, hogy számítógéppel programozhatók, így nem igényelnek külön felügyeletet, akár telefonról is irányíthatók. Nyertes pályázataink eredményeként egy régi telepet felújítottunk, amelynek részét képezte a csatornarendszer és a gépek korszerűsítése. Most egy szomszédos magánvállalkozó családdal öntözési közösség jelleggel szándékozunk egy új öntözőtelepet létesíteni. Bízunk benne, hogy meg tudjuk valósítani,

mert meg van az elvi vízjogi engedélyünk és műszaki tervekkel is rendelkezünk, viszont vannak olyan nehézségek, amelyek megoldása nem a mi kezünkben van. A jelenleg érvényes jogszabályok szerint minden érintett földtulajdonos hozzájárulását kéri, ami sokszor teljesíthetetlen, mert az elhunyt tulajdonosok örököseit szinte lehetetlen fölkeresni, nem beszélve arról, hogy sok esetben egy-egy kisebb terület tulajdonosa külföldön él. Félő, hogy némely beruházások ilyen okok miatt meghiúsulhatnak.

A fejlesztések pénzügyi háttéréről a következőket mondta Szarvas Pál

A szántóföldi gépberuházások sora a most megnyert négy precíziós gép pályázatával fejeződik be. Az ültetvénytelepítés gyakorlatilag befejeződött. Van egy gyümölcsstermesztő cégünk, amely elvégezte az alma és az őszibarack telepítését, de az utóbbi egy részét ezután szeretnénk szilvával bővíteni, mert az almafeldolgozónk részére, amely alma ivólé készítésével, pálinkafőzéssel és szénsavas almabor készítésével foglalkozik, a szilva is szükséges alapanyag. Ennek a megvalósítása az egyik soron következő feladat. Megfontoltan, ütemesen fejlesztjük a gazdaságunkat. Folyamatosan, több jelentős beruházás valósult meg, így természetesen nem nélkülözhetjük a banki hiteleket. A korábbi időszakban, amikor alacsonyabbak voltak a banki kamatok, jelentős hiteleket vettünk igénybe elsősorban öntözési és építési beruházásokhoz. Most, hogy változtak a banki kamatok, látjuk, hogy mennyire szerencsés volt az a korábbi stratégiánk, hogy euróban tartalékolunk, és kedvező kamatozású banki hitelekkel finanszíroztuk a beruházásainkat. Nem számítottunk mi sem a mostani piaci kamatozású időszakra, csak egyszerűen arra gondoltuk, hogy váratlan helyzetek kivédésére tartalékolunk eurót, bármi történik, az önerőt tudjuk finanszírozni. A Raiffeisen Bank nem csak kedvező pénzügyi feltételeket nyújt számunkra, hanem ismeri a cégünket, a terveinket, az elképzeléseinket. Ez nagyfokú biztonságot ad, mint az is, hogy szükség esetén a hiteleink mögött az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány készfizető kezessége áll. A bizalom és a biztonság többoldalú, mert az évek során banki kötvényeket is vásároltunk, nem beszélve arról, hogy más kötvényeink is vannak letétbe helyezve a banknál.

Támogatás

AZ ELEKTRONIKUS GAZDÁLKODÁSI NAPLÓ BEVEZETÉSE

2023-tól megváltozott a területalapú támogatások rendszere, és megjelent egy új támogatási forma, az Agro Ökológiai Program (AÖP), amelynek célja a környezeti és a természeti értékek megóvása. A talaj, a felszíni és a felszín alatti vizek, illetve az élővilág megőrzése érdekében tett vállalások alapján igényelhető támogatást az egységes kérelmek benyújtásakor évente tudja kérelmezni a gazdálkodó, választva az egyes eltérő földhasználati kategóriákat a jogszabályban felsorolt művelési gyakorlatok közül. Az AÖP támogatás 2023. évi igénybevételének feltétele a Gazdálkodási Napló vezetése (folyamatos elektronikus vagy papír alapú vezetéssel és utólagos elektronikus feltöltéssel), továbbá az egyes választott gyakorlatok szempontjából releváns agrotechnikai műveletek pontos és határidőre történő rögzítése az egységes kérelem felületén.

A gazdálkodók adminisztratív kötelezettségeinek egyszerűsítése érdekében 2023-ban bevezetésre kerül az elektronikus Gazdálkodási Napló (eGN), amely egy új közigazgatási szolgáltatás. A korábban külön álló e-permetezési naplóban, Gazdálkodási Naplóban és nitrát adatlap rendszerekben található adatokat integrálja a Nemzeti Élelmiszerlánc-Biztonsági Hivatal (NÉBIH). Az eGN vezetésével a termelők a hatósági adatszolgáltatás mellett a támogatások igényl-

sehez szükséges feltételek igazolását is teljesíteni tudják. Az eGN segítségével az adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztásából adódó szankciók elkerülhetők, hiszen az aktuális adatok mindig rendelkezésre állnak a rendszerben.

A NÉBIH az eGN vezetésére kötelezett gazdálkodók munkájának megkönnyítése érdekében feltöltötte a rendszerbe a Magyar Államkincstár (MÁK) elektronikus felületén lévő, az Egységes Kérelemben (EK) rögzített területi adatokat. A gazdálkodóknak tehát nem kell a MÁK-nál korábban már megadott adatokat az eGN rendszerbe is egyedileg felvinniük. Az adatokat az EK-ban nem szereplő információkkal kiegészítve, azonnal megkezdhetik a műveletek rögzítését. A rendszer lehetőséget ad a gazdálkodók által az eGN-ben korábban rögzített adatok - EK-ban szereplő információkkal való - bővítésére. Mindezzel valamennyi akadály elhárult, hogy a termelők - a jogszabályoknak megfelelően - megkezdhessék a Gazdálkodási Napló elektronikus vagy papírformában történő naprakész vezetését. Egyidejűleg a 2024-es (2023/2024 gazdálkodási év) napló is megnyílik, hogy rögzíteni lehessen az őszi vetésű (majd a 2024. évi Egységes Kérelemben szereplő) növények esetében végzett műveleteket.

Támogatás

SZŐLÉSZETEK NÖVÉNYVÉDELEMI TÁMOGATÁSA

A szőlőtermelésre súlyos veszélyt jelent a szőlő aranyszínű sárgaság betegsége, amelyet az amerikai szőlőkabóca terjeszt. A betegség kezelésére nem áll rendelkezésre közvetlen növényvédőszeres eljárás, csak az azt terjesztő szőlőkabóca ellen. A betegség megelőzése, illetve megjelenése esetén az elterjedés megfékezése kiemelkedő fontosságú. A hatósági fellépésnek és a felelősségteljes termelői hozzáállásnak köszönhetően a betegség nem terjedt el az országban. Az agrártárca nagy figyelmet fordít a következetes termelői prevenció ösztönzésére, ezért a betegség megelőzéséhez,

illetve lokalizálásához 2023-ban is vissza nem térítendő támogatás vehető igénybe. A szőlőtermelők által igénybe vehető támogatás a kijuttatott növényvédőszer vételárának 75 százaléka, de hektáronként legfeljebb 12.000 forint lehet. Egy szőlőtermelő maximum 240.000 forint támogatáshoz juthat hozzá. A szőlőtermelők 2023. augusztus 15-éig nyújthatták be támogatási kérelmeiket a Magyar Államkincstárhoz. A kifizetési kérelmek elbírálása és kifizetése a növényvédelmi hatóság szakértői bevonásával folyamatosan történik.

**AGRÁR-VÁLLALKOZÁSI
HITELGARANCIA ALAPÍTVÁNY**

A vidékért kezesskedünk

Az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány kedvezményes díjú kezességvállalása révén támogatja a gazdálkodókat fejlesztéseik megvalósításában, versenyképességük növelésében.

Az AVHGA kezessége segít, ha a vállalkozás:

- pályázni kíván beruházásokhoz kapcsolódó támogatásokra, de az induláshoz szükséges önrészt csak hitelekkel tudja előteremteni
- beruházási hitelt szeretne felvenni
- növelni szeretné a forráshoz jutás esélyét
- meglévő fedezeteit nem kívánja jelzáloggal terhelni
- rövid távú finanszírozás céljából forgóeszköz vagy folyószámlahitel igénylését tervezi
- kedvezőbbé tenné a bankkal való tárgyalási pozícióját, például más fedezet kiváltásával
- kevés fedezetként bevonható vagyonnal, ingószámmal vagy ingatlanral rendelkezik hitelfelvételkor

Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 42-46. | 1392 Budapest, 62. Pf. 289
Zöld szám: 06 80 203 760 | E-mail: office@avhga.hu | www.avhga.hu

Támogatás

BAROMFI ÁLLATJÓLÉTI TÁMOGATÁS

Ebben az évben ismét hozzáférhető a Vidékfejlesztési Program (VP) „**Baromfi állatjóléti támogatás**” című (VP3-14.1.4-22 kódszámú), összesen 15 milliárd forintos keretösszegű pályázati felhívása. A konstrukció célja a baromfi ágazat fejlesztésének ösztönzése arra összpontosítva, hogy a gazdálkodók maradéktalanul betartsák az állatok javát szolgáló szigorú higiéniai és takarmányozási előírásokat. Az emiatt növekvő kiadásaik ellensúlyozására kaphatnak támogatási forrást. Támogatott tevékenységek: az állatsűrűségekre vonatkozó kötelezettségvállalás betartása; az állatok mechanikai sérülésének megakadályozása; a takarmányozáshoz ivóvíz-minőségű víz biztosítása; alacsony toxintartalmú összetett takarmányokkal történő etetés megoldása. A gazdálkodók állategységre meghatározott vissza nem térítendő támogatáshoz juthatnak hozzá. Azok a mezőgazdasági termelők pályázhatnak, amelyek a nyilvántartási rendszerben az állatok tartójaként szerepelnek, illetve valamennyi állategységügyi

nyilvántartási és nyomonkövetési kötelezettségnek eleget tesznek, valamint betartják az állategészségügyi és állatvédelmi szabályokat. A támogatás elnyerésére 2023. szeptember 15. és 2023. október 15. között lehet pályázni.

AZ ÖNTÖZÉSFEJLESZTÉSI PÁLYÁZATOK UTOLSÓ BEADÁSI IDŐSZAKA

A hazai mezőgazdaságnak egyre gyakrabban kell megbirkóznia vízgazdálkodási problémákkal, amelyek a terméseredményre, a hatékonyságra és az ellátásbiztonságra is komoly hatással vannak. Ezért az agrárkormányzat - többek között a szélsőséges időjárási viszonyok, a csapadék egyenetlen eloszlása, és a tavalyi súlyos aszályhelyzet miatt - megkülönböztetett figyelmet fordít az öntözési és a vízgazdálkodási ágazat fejlesztésére. A Vidékfejlesztési Programban (VP) meghirdetett „**A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése**” című (VP2-4.1.4-16 kódszámú) és „**Az öntözési közösek együttműködésének támogatása**”

című (VP5-16.5.2-21 kódszámú) pályázati felhívásokban - az utolsó beadási időszakban - még 2023. október 1-jéig lehet támogatási kérelmeket benyújtani.

A vízgazdálkodási beruházásokat támogató kiírás átfogóan biztosít fejlesztési forrást valamennyi, az öntözéshez kapcsolódó tevékenységhez, így a vízvisszatartást, a vízkészlet-gazdálkodást, az öntözési technológiák elterjesztését, a felszíni és felszín alatti víztestek kezelését szolgáló fejlesztések támogatását vette célba. A konstrukció keretében például tározótérek, új vízkivételi művek kialakításához, új öntözőgépek és

csővezetékek telepítéséhez és az elavult öntözőrendszerek elemeinek cseréjéhez, a csatornák kotrásához, karbantartásához szükséges gépek, például önjáró kotrógépek beszerzéséhez nyerhető el támogatás. Az öntözési közösségekbe szerveződést szolgáló támogatási kiírás révén pedig fejlesztési lehetőség nyílik a meglévő, közös érdekelt-ségű öntözőtelepek együttes üzemeltetésére, és az új öntözési beruházások előkészítésére. A két pályázati lehetőség alapján a termelők együttesen több tízmilliárd forintos támogatásban részesülhetnek.

TANYAFEJLESZTÉSI PÁLYÁZAT - KÖZELEDIK A VÉGSŐ BEADÁSI HATÁRIDŐ

Az Agrárminisztérium kiemelt feladatként kezeli a vidéki térségek falvaiban az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítését, valamint az épített infrastrukturális eszközök kisléptékű fejlesztését. Ezért a Vidékfejlesztési Programban (VP) meghirdetett, a vidéki településeken élők életminőségének javítását, a vidék népességmegtartó képességének erősítését szolgáló fejlesztéseket segítő a „**Tanyák háztartási léptékű villamos energia és vízellátás, valamint szennyvízkezelési fejlesztései**” című (VP6-7.2.1.4-17 kódszámú) pályázati felhívás ismét meghosszabbításra került. A vissza nem térítendő támogatásra vonatkozó kérelmeket 2023. október 1-jéig lehet benyújtani, amelyek alapján folyamatosan születnek meg a támogatói döntések.

AZ ÉLELMISZERTERMELÉSI LÁNC EGÉSZÉNEK KISZOLGÁLÁSA

Az elkövetkező időszak egyik kiemelt agrárpolitikai feladata az élelmiszeripar korszerűsítése, amely magasabb hozzáadott értékű termékek előállítására képes, illetve a hazai és a nemzetközi piacokon is megállja a helyét. A magyar élelmiszerek piacának bővítése, exportképességének és versenyképességének javítása, illetve jövedelemtermelő képességének erősítése további műszaki fejlesztéseket igényel.

Alapvető jelentőségű, hogy a hazai élelmiszer-feldolgozók folyamatosan fejlődjenek a legkorszerűbb technológiai lehetőségek alkalmazásával. Ez a magyar mezőgazdaság számára is előnyös, hiszen a fejlesztésekkel az alapanyagok hatékonyabban hasznosulhatnak az élelmiszerpiacon. Fontos, hogy a magyar élelmiszer-ellátást alapvetően hazai források biztosítsák, mivel ez hozzájárul a meglévő munkahelyek megőrzéséhez, és felvevőbizist nyújt a magyar termelők gazdaságaiból származó alapanyagoknak.

A 2021. év második felében a Vidékfejlesztési Programban két pályázati kiírás is meghirdetésre került az élelmiszeripar fejlődésének támogatására. Az 50 milliárd forintos teljes támogatási összeget tartalmazó „Élelmiszeripari üzemek fejlesztése” című pályázati konstrukció a mezőgazdasági termelők, valamint a mezőgazdasági termelőnek nem minősülő mikro- és kisvállalkozások számára biztosított lehetőséget kisebb méretű élelmiszer-feldolgozási és borászati fejlesztések megvalósításához. A maximális támogatási hányad az elszámolható költségekhez mérten általában 50, a közép-magyarországi régióban 40 százalékos volt. Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás legfeljebb 100 millió forint lehetett. A 200 milliárd forintos támogatási keretű „Élelmiszeripari üzemek komplex fejlesztése” című kiírás pedig a mezőgazdasági termékek érték-növelését és piaca jutást elősegítő, a technológiai fejlesztést, továbbá a környezeti erőforrás-hatékonyságot célzó komplex beruházásokat támogatta az élelmiszer-feldolgozási és a borászati tevékenységek esetében. A legmagasabb támogatási mérték az elszámolható költségek általában 50, a közép-magyarországi régióban 40 százaléka volt. Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás legalább 100 millió, legfeljebb 5 milliárd forint lehetett. Mindkét pályázati konstrukció lezárult. A nagyszámú támogatási kérelem elbírálása és a támogatásban részesülők értesítése hosszabb időszakot vett

igénybe. Számos nyertes vállalkozás 2023 nyár elején kapta meg a támogató okiratot. A sikeresen pályázók részben már meg is valósították, illetve részben most és az előttünk álló hónapokban valósítják meg fejlesztéseiket. A szóban forgó pályázati lehetőségek várhatóan 2023 végén, vagy 2024 elején ismét meghirdetésre kerülnek.

Az élelmiszeripari pályázatokon nyertes vállalkozások beruházásainak megvalósításában kiemelt szerep jut a banki finanszírozásnak. A hitelhez jutásban komoly segítséget jelent az intézményi kezességvállalás, amely kapcsolódhat a beruházási önerő hitelekhez, a támogatás-előfinanszírozó hitelekhez és a támogatási előleget biztosító bankgarancia ügyletekhez is, de a forgóeszköz finanszírozás esetén is szükség lehet rá. A kezesség révén enyhülnek a vállalkozással szemben támasztott egyéb banki fedezeti elvárások, különösen fontos szerep jut ennek a mostani, szigorúbb hitelhez jutási körülmények között. Az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA), mint intézményi kezességvállaló intézmény az Agrárminisztériummal és a bankokkal együttműködve tevékenykedik a hazai élelmiszerverteikum (mezőgazdaság, halászat, erdőgazdálkodás, élelmiszeripar, kereskedők, beszállítók) versenyképességének növeléséért, beruházásainak megvalósításáért és az ezekhez kapcsolódó finanszírozási megoldások biztosításáért. Így a mezőgazdaság mellett az élelmiszeripar is az AVHGA intézményi kezességének fő kedvezményezettjei közé tartozik. Az állami kezességi díjtámogatás révén a vállalkozások csak töredékét fizetik a piaci kezesség díjnak. Ha egy vállalkozás nagyobb finanszírozási ügylet esetén a hiteltárgyalások során szeretne javítani a futamidő, a kamatfelár vagy a hitelösszeg banki feltételein, akkor célszerű az intézményi kezesség bevonását is kezdeményeznie, hiszen a kezesség mind a hitelfelvétel, mind a pénzügyi eredményesség szempontjából versenyelőnyt jelenthet az adott vállalkozás számára.

A KEZESSÉG RÉVÉN ENYHÜLNEK A VÁLLALKOZÁSSAL SZEMBEN TÁMASZTOTT EGYÉB BANKI FEDEZETI ELVÁRÁSOK, KÜLÖNÖSEN FONTOS SZEREP JUT ENNEK A MOSTANI, SZIGORÚBB HITELHEZ JUTÁSI KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT.